

Tuuli Torkkola

OM KULTURANPASSNINGEN I ETT PROGRAMFORMAT
HUR SYNS KULTURELLA SKILLNADER OCH HIERARKIER I DEN FINSKA
TV-SERIEN *SYKE* OCH DESS SVENSKA VERSION *SYRROR*?

Fakulteten för informationsteknologi och kommunikation

Studieinriktningen i nordiska språk

Kandidatavhandling

Februari 2020

Tammerfors universitet
Fakulteten för informationsteknologi och kommunikation
Studieinriktningen i nordiska språk

TORKKOLA, TUULI: Om kulturanpassningen i ett programformat – Hur syns kulturella skillnader och hierarkier i den finska tv-serien *Syke* och dess svenska version *Syrror*?

Kandidatavhandling, 22 sidor
Februari 2020

I min avhandling analyserar jag kulturskillnader i två olika dramaserier. Serierna jag forskar i är den finska originalserien *Syke* och dess svenska version *Syrror*. Serien följer fyra sjuksköterskors hektiska liv både i arbetet på sjukhuset och i deras privata liv.

I avhandlingen analyserar jag hur sjukhushierarkin kommer fram i olika språkversioner. Därtill forskar jag i hur den svenskspråkiga versionen har adapterats och hur kulturella skillnader har påverkat versionens adaption. Mina forskningsfrågor är: 1) Hur kommer sjukhushierarkin fram i serierna *Syke* och *Syrror*? och 2) Hur har den svenska versionen *Syrror* adapterats till svenska förhållanden?

I serierna tar jag fasta på de första säsongerna, som båda innehåller tio avsnitt. Jag har begränsat materialet till händelser som fokuseras på sjukhusmiljön, vilket förkortar materialet märkbart. Sammanlagt omfattar materialet 14 minuter och 1 sekund.

Analysmetoden jag använder är materialbaserad innehållsanalys, med hjälp av vilken jag har klassificerat mitt material. Analyskategorierna är *hierarkier mellan läkare och sjuksköterskor*, *hierarkier mellan sjuksköterskor*, *hierarkier mellan patienter och personal* samt *rumshierarkier*. För adaptionens del är kategorierna *miljö*, *arbetskläder*, *etnicitet*, *karaktärsdrag* och *språk*.

Mina forskningsresultat visar att hierarkier kan märkas enbart genom talsituationer, där karaktärerna använder sin röst på ett visst sätt eller i en varierande ton. Skillnaderna märks också i kroppsspråket. Adaptionen av den svenskspråkiga versionen kommer för sin del fram bland annat i skillnader i miljön och klädseln.

Nyckelord: tv-format, kulturskillnader, sjukhushierarki, adaption

Tampereen yliopisto
Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta
Pohjoismaisten kielten opintosuunta

TORKKOLA, TUULI: Om kulturanpassningen i ett program-format – Hur syns kulturella skillnader och hierarkier i den finska tv-serien *Syke* och dess svenska version *Syrror*?

Kandidaatintutkielma, 22 sivua
Helmikuu 2020

Tarkastelen tutkielmassani kahden eri draamasarjan kulttuurieroja. Sarjat, joita tutkin ovat suomalainen alkuperäissarja *Syke* sekä sen Ruotsiin versioitu sarja *Syrror*. Sarjoissa seurataan neljän sairaanhoitajan hektistä elämää niin työpaikalla kuin yksityiselämässä.

Tutkielmassani tarkastelen, miten sairaalahierarkia tulee esille eri kieliversioissa. Tämän lisäksi tutkin, miten ruotsinkielistä versiota on adaptoitu ja miten kulttuurierot ovat vaikuttaneet version adaptointiin. Tutkimuskysymykseni ovat: 1) Miten sairaalahierarkia tulee esiin tv-sarjoissa *Syke* ja *Syrror*? ja 2) Miten ruotsinkielistä versiota on adaptoitu?

Analysoin kummastakin sarjasta ensimmäistä kautta, joihin molempiin kuuluu kymmenen jaksoa. Olen rajannut materiaalin tapahtumiin, jotka keskittyvät pelkästään sairaalaympäristöön, mikä lyhentää materiaalin määrää huomattavasti. Yhteensä minulla on 14 minuuttia ja 1 sekuntia materiaalia.

Analyysimenetelmäni on aineistolähtöinen sisällönanalyysi (materialbaserad innehållsanalys), jonka avulla olen luokitellut aineistoni. Analyysiluokat ovat *lääkärin ja sairaanhoitajien välinen hierarkia, henkilökunnan ja potilaiden välinen hierarkia* sekä *huonehierarkia*. Adaptaatiota koskevat luokat ovat *ympäristö, työvaatetus, etnisyys, luonteenpiirteet* sekä *kieli*.

Tutkimustulokseni on, että hierarkia voi näkyä pelkästään puhetilanteissa, joissa henkilö käyttää ääntään tietyllä tavalla tai vaihtelevalla sävyllä. Erot näkyvät myös kehonkielessä. Ruotsinkielisen version adaptointi tulee puolestaan esiin muun muassa ympäristöä ja työvaatteita koskevinä muutoksina.

Avainsanat: tv-formaatti, kulttuurierot, sairaalahierarkia, adaptaatio

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte	1
1.2 Material	2
1.3 Metod	2
1.4 Tidigare forskning.....	3
2 Teoretiska utgångspunkter	5
2.1 Hierarkier	5
2.2 Kulturella skillnader mellan Sverige och Finland.....	7
2.3 Format och adaption	8
3 Analys.....	9
3.1 Hierarkier	9
3.1.1 Hierarkier mellan läkare och sjuksköterska.....	9
3.1.2 Hierarkier mellan sjuksköterskor.....	12
3.1.3 Hierarkier mellan patient och personal.....	13
3.1.4 Rumshierarkier	15
3.2 Adaption av Syke och Syrror.....	16
3.2.1 Miljö	17
3.2.2 Arbetskläder.....	17
3.2.3 Etnicitet.....	18
3.2.4 Karaktärsdrag.....	18
3.2.5. Språk	19
4 Sammanfattande diskussion	19
5 Litteraturförteckning	21

1 Inledning

Globalisering är ett fenomen som har nått TV-marknaden, vilket har gjort att fler tv-serier runt om i världen har börjat adapteras till andra länder. Även flera nordiska programformat, så som *Syke* eller *Solsidan*, har adapterats till andra länder och nått framgång. (Parkkinen 2018.) De nordiska länderna har alltid stått nära varandra och har flera likheter, vilket har gjort det lättare för programformat att anpassas till andra nordiska länder. Tv-producenterna har kunnat hålla sig till det ursprungliga manuset och gjort bara få ändringar. Tv-serier köps och adapteras även mellan Finland och Sverige, två länder som samarbetar i ekonomiska sammanhang. (Parkkinen 2018.) Som exempel kan ges den populära tv-serien *Solsidan* som visas i Finland och tv-dramat *Syke* som adapterats till svenska förhållanden. I denna avhandling analyserar jag *Syke* och den svenska versionen *Syrror*.

Jag intresserar mig för temat därför att jag vill se hur en dramaserie har anpassats till ett kulturellt likadant land. Ofta stöter man på diskussioner om hurdana likheter och skillnader Finland och Sverige har både kulturellt och allmänt. Förstås är språket annorlunda och människorna har sina åsikter om hur de två länderna skiljer sig, men om man tittar noggrant, så är Finland och Sverige ganska lika. Till exempel när jag satte mig in i tv-serierna *Syke* och *Syrror*, så nämndes det att *Syrror* har förändrats bara lite angående hierarkier och jämlikhet (Ainamo-McDonald 2016).

För att avgränsa temat och verkligen gå djupare in på kulturella skillnader, fokuserar jag på de ändringar som gjorts i den svenska versionen *Syrror* och hur den skiljer sig från den finska serien *Syke*. Närmare bestämt tar jag fasta på sjukhusmiljön och det som händer på sjukhuset. Även om det också kommer fram skillnader i privatlivet, är hierarkierna tydligast i arbetslivet.

1.1 Syfte

Syftet med min avhandling är att få reda på, utifrån sociala kommunikationssituationer, hur hierarkier i sjukhusmiljön kommer fram i tv-serierna. Förutom att jag koncentrerar mig på hur karaktärerna arbetar, analyserar jag hur de använder röst och vilken slags position de har på sjukhuset. Jag koncentrerar mig på talsituationer och kroppsspråk mellan karaktärerna. Ytterligare analyserar jag hur adaptionen har påverkat serierna.

Mina forskningsfrågor är:

- 1) Hur kommer sjukhushierarkier fram i serierna *Syke* och *Syrror*?
- 2) Hur har den svenska versionen *Syrror* adapterats?

1.2 Material

Som primärmaterial har jag den finska tv-serien *Syke* och dess svenska version *Syrror*. Serierna fokuserar på fyra sjuksköterskor och deras liv både på sjukhusets akutmottagning och i deras privata liv.

Den finska serien *Syke* kom ut 2014. Den handlar om livet på centralsjukhusets akutmottagning. I centrumet står fyra sjuksköterskor: Iris, Johanna, Marleena och Lenita. Tv-tittarna får följa deras liv under serien både på sjukhuset och utanför. I serien ser man olika olycksfall och konflikter som sker både mellan sjuksköterskor och mellan läkare, samt mellan patienter. Under serien får man se hur livet på sjukhuset är och hur olika typer av relationer utvecklas.

Den svenska serien *Syrror* kom ut 2016. Den baserar sig på *Sykes* format och utspelas på en akutmottagning på ett av Stockholms största sjukhus. I centrumet står sjuksköterskorna Iris, Julia, Malin och Carina.

Första säsongen av *Syke* och *Syrror* består av 10 avsnitt och ett avsnitt tar ungefär 40 minuter. Eftersom jag koncentrerar mig på arbetslivet, analyserar jag bara en del av serien. Det analyserade materialet omfattar sammanlagt cirka 14 minuter. Den finska versionen omfattar exakt 7 minuter 2 sekunder och den svenska versionen exakt 6 minuter och 59 sekunder. Orsaken till att jag analyserar bara första säsongen är att den ger tillräckligt med material för en analys och att jag får en allmän bild av hur arbetslivet fungerar på sjukhuset och hur det är med relationerna mellan karaktärerna.

1.3 Metod

I min avhandling använder jag innehållsanalys som metod. Avhandlingen är en kvalitativ studie där jag analyserar situationer mellan karaktärerna i serierna och innehållet i situationerna. Med hjälp av innehållsanalys kan materialet analyseras både systematiskt och objektivt. Mitt material är tillräckligt avgränsat för att jag ska kunna vara systematisk med min analys.

Innehållsanalys kan göras på olika sätt, bland annat som *materialbaserad innehållsanalys*, *teoribaserad innehållsanalys* och *teoristyrd innehållsanalys* (Tuomi & Sarajärvi 2002). Jag använder materialbaserad innehållsanalys. Materialbaserad innehållsanalys, också kallad induktiv analys, kan indelas i tre faser (Miles & Huberman 1994). Första fasen kallas för reducering av material, i mitt fall kan det kopplas till att jag gallrar materialet. Eftersom jag koncentrerar mig på vad som händer på sjukhus, gallrar jag först bort allt som händer utanför sjukhus. Efter det börjar jag leta efter allt som kan kopplas till mitt tema, hierarkier och adaptioner, i materialet. Efter reduktionen övergår jag till andra fasen som kallas för gruppering (Tuomi & Sarajärvi 2002, 124). Genom gruppering letar jag efter likheter och kategoriserar dem i olika undergrupper, i mitt fall *hierarkier* och *adaptioner*. Med gruppering skapar jag ett underlag för analysen och preliminära beskrivningar av fenomenet som forskas (Tuomi & Sarajärvi 2002, 124). Sista fasen är abstrahering, där materialet indelas i huvudkategorier och genom hopkoppling av kategorierna får jag svar på forskningsfrågorna (Tuomi & Sarajärvi 2002, 125–127). Med hänsyn till abstrahering har mina kategorier utformats enligt följande. För sjukhushierarkier är de *hierarkier mellan läkare och sjuksköterskor, mellan sjuksköterskor, mellan patienter och personal* samt *rumshierarki*. För adaptionens del är kategorierna *miljö, arbetskläder, etnicitet, karaktärsdrag* och *språk*.

Jag har gjort min analys så att jag först har tittat på båda versionerna av serierna. Därefter har jag koncentrerat mig på likheter och skillnader mellan serierna. Sammanlagt har jag tittat genom serierna fyra gånger och varje gång koncentrerar jag mig på ett tema i taget. Efter att jag har bekantat mig med innehållet i serierna har jag kunnat göra kategoriseringen.

1.4 Tidigare forskning

Format är ett relativt nytt begrepp i tv-världen. Med begreppet *format* menar jag att en serie eller ett program görs om till ett annat land och får en ny version. Manuskriptet är i stort sett detsamma och samarbetet med originalseriernas författare är tätt under processen. Ändå framträder ofta kulturella skillnader som medför ändringar i den nya versionen (Keinonen 2018).

Programformat och deras adaption har inte forskats lika mycket i Norden som till exempel i Amerika. Det är först under senare år som anpassningen av tv-serier har diskuterats bland nordiska medieforskare. (Parkkinen 2018.) Mest finns det forskning om enstaka tv-serier och begreppet format, som jag nu ska presentera.

Doris Baltruschat från Carleton University har skrivit artikeln *Reality TV-format: The Case of Canadian Idol* (2009) som behandlar hur publiken har reagerat på dokusåpan *Canadian Idol*. Baltruschat diskuterar hur programformatet för *Canadian Idol* utvecklats och Kanada blev intresserat av att börja sända programformatet och hur *format franchising* är ett växande fenomen. Vid produktionen ska producenterna fästa uppmärksamhet på hur serier adapteras till nya länder så att åskådarna inte tappar intresset för serierna. I studien kom det fram hur viktigt det är att bearbeta programmet så att den kopplas bättre till landets kultur. (Baltruschat 2009.)

Heidi Keinonen, professor vid Åbo universitet, har forskat i programformat ur en annan synvinkel. Keinonen tar fasta på vad *produktionsformat* betyder och hur det skiljer sig från övriga format. Hennes artikel, *Television format as cultural technology transfer: importing a production format for daily drama* (2017), handlar om formattypen *produktionsformat*. Meningen med produktionsformat är inte bara att adaptera programmets handling och produktionsätt, utan produktionsformatet innebär att hela produktionen anpassas efter originalets produktion. Keinonen (2017) skiljer programformat från produktionsformat genom att beskriva programformatet som legitim ny version som innehåller antingen ett manus eller ett underlag för serien, medan produktionsformatet betyder att man licensierar en modell för en produktion av ett program med eget innehåll och egen struktur. Orsaken till att programformat är mer populära än produktionsformat är att största delen av de nuvarande formaten skapats på detta sätt.

Frida Boström och Kristofer Rask har forskat i *anpassning av en produktion* i sin uppsats från 2006. I uppsatsen diskuterar de inte nordiska länder men tar upp hur olika mediebolag har nyheter både lokalt och utomlands och hur nyheterna skiljer sig från varandra. Fokuset är på den amerikanska tv-serien *Simpsons*, två tidskrifter och tre webbaserade tidningar och genom detta material analysera hur nyheter visas och hur produktionen varierar mellan olika länder.

Catrin Norrby, Camilla Wide, Jan Lindström och Jenny Nilsson har forskat i svenska kommunikationsmönster angående läkare–patientsamtal i Finland och i Sverige i sin artikel *Finns det nationella svenska kommunikationsmönster? Tilltal i läkare–patientsamtal i Sverige och Finland* (2014). I sin studie redogör de för hurdana tilltalspraktiker det förekommer i finlandssvenska och sverigesvenska läkare–patientsamtal och hur formellt språket är mellan läkaren och patienten.

Med anknytning till tv-serien *Syrror*, har Karolina Stenlund forskat i sin studie *Arbetskonflikter och deras konfliktlösningar – en socialpsykologisk filmanalys gällande arbetskonflikter ur tv-serien Syrror* (2018) arbetskonflikter och deras konfliktlösningar genom tv-serien. Hon diskuterar olika konflikter som har kommit fram mellan läkare och sjuksköterskor och hur de har lösts. Det som skiljer Stenlunds studie från min är att hon bara har tittat på den svenska versionen och har tagit hänsyn till både arbetsplatsen och privatlivet.

2 Teoretiska utgångspunkter

I teoridelen beskriver jag den teoretiska bakgrunden för min avhandling och redogör för viktiga begrepp som hjälper att förstå analysen. Jag diskuterar först hierarkier och koncentrerar mig mer på hierarkier inom vården. Jag redogör också för vad som har diskuterats i fråga om kulturella skillnader och likheter mellan Sverige och Finland. Jag belyser även i allmänhet vad som är ett programformat och hur en tv-serie adapteras till ett annat land.

2.1 Hierarkier

Hierarkier syns nästan på varje arbetsplats och ofta uppfattas de som något negativt. Kirsten Gomard (1999) diskuterar hur hierarkier och könsroller kommer fram i politik och särskilt i paneldebatter i sin artikel *Kön och hierarki i politiska tv-debatter eller Hur man skapar en outsider*. Gomard (1999) anser att paneler ofta består av män och att kvinnor enbart i några paneler varit i majoriteten. Under paneldebatter brukar kvinnor bli osynliga och de måste kämpa för att kunna uttala sina egna åsikter och komma fram som starka politiker. Under dessa paneldebatter är hierarkier synliga i realtid och det kommer fram hur det råder hierarkier mellan paneldeltagare. Gomard (1999) tar upp hierarkier i en situation då en paneldebatt är på gång och menar att hierarkierna utvecklas under debattens gång. Den mest prominenta deltagaren är partiets eller rörelsens politiska ledare, som mestadels består av en eller två mer underordnade deltagare. Intressant här är att hierarkierna inte har något med status eller politisk förhistoria att göra utan utvecklas som sagt under debatten. Skillnader i hierarkier skapas av skillnader i taltid. Hur olika personer placeras i hierarkin bestäms av hur synliga personerna är samt om de har auktoritet och kontroll. (Gomard 1999, 14.) Hierarkier är något som kan ändras eller tas bort beroende på hur olika personer visar styrka och auktoritet.

Margareta Oudhuis (2007) har skrivit en recension av professor emeritus Bengt Abrahamssons bok *Hierarki – om ordning, makt och kristallisering*. Oudhuis (2007) tar upp olika beskrivningar av hur hierarkier syns enligt Abrahamsson. Enligt Abrahamsson har hierarkier orättvist kritiserats som en organisationsform som står för och skapar distans, underordning och olika typer av järnburar. Hierarkier kan dock också vara något positivt: de skapar effektivitet. Abrahamsson anser att hierarkier behövs som organisationsform, för vi klarar oss inte utan dem.

Speciellt på sjukhus är hierarkier tydliga såsom till exempel mellan läkare och sjuksköterskor. Hierarkier syns på alla avdelningar och märks i relationer mellan läkare och sjuksköterskor. Frågan har tagits upp i några läkartidningar och bloggar i Sverige och Finland. I en bloggartikel beskriver Sara Heyman (2018) sina erfarenheter av kommunikationen mellan läkare och sjuksköterska. Hon hade ställt en fråga till en ansvarig läkare men blivit avbruten av en annan läkare. Den ansvariga läkaren hade uppmärksammat den andra läkaren i stället för Heyman även om Heyman hade haft en viktig fråga som gällde patienten. (Heyman 2018.)

I Finland har frågan diskuterats i nättidningen *laakarilehti.fi*. I artikeln *Kollegiaalisuuden lähteillä* (2017) menar Pauliina Paananen att det fortfarande finns människor inom vården som känner sig överlägsna och glömmer bort artigheten. Paananen talar också om de ålderdomliga sjukhushierarkierna som gör att det kan vara svårt till exempel för lokalvårdare att tala med läkare i hissen. I stället för att inleda en diskussion håller man sig undan eftersom man inte är lika utbildad. (Paananen 2017.)

I Norden råder liknande system för hierarkier och de är inte lika synliga som till exempel i USA. Trots att hierarkierna inte är lika synliga i Norden, kan det förekomma likheter mellan Norden och USA, vilket framgår av en artikel skriven av Elizabeth Di Giacomo-Geffers. I artikeln *Exploring the hospital hierarchy* (2013) diskuterar hon sjuksköterskors och läkares ställning inom vården och hur ställningen påverkar arbetet. Di Giacomo-Geffers påpekar att nästan alla sjuksköterskor kan nämna händelser under sin karriär, där någon med större auktoritet har använt auktoritet eller varit aggressiv för att avskräcka andra. Di Giacomo-Geffers är dock av samma åsikt som Abrahamsson och framhåller att hierarkierna inte endast är negativa och att problemen ligger i att personalen inte fått rätt träning i olika sociala mönster och social interaktion. I artikeln skrivs hur både läkare och sjuksköterskor får olika utbildningar, vilket påverkar hur de båda samspelar med varandra och hur hierarkier bemöts i sjukhusmiljön. (Di Giacomo-Geffers 2013.)

2.2 Kulturella skillnader mellan Sverige och Finland

Anita Ekwall och Svenlof Karlsson har skrivit boken *Mötet – en bok om kulturskillnader och ledarskap* 1999, som gör läsaren bekant med de skillnader och likheter som kan märkas då diskussionen riktas mot Finland och Sverige.

För att komma in på kulturella skillnader angående *Syke* och *Syrror* tar jag upp hur Finland och Sverige skiljer sig från varandra. Skillnaderna som jag utgår från är *karaktärsdrag, språk, likheter* och *vad man menar med svenskhet och finskhet*.

En enkät i Ekwalls och Karlssons bok visar hur både svenskar och finländare beskriver sig själva och hurdana karaktärsdrag de har. Svenskar beskrivs som *grupporienterade, sociala* och *ärliga*, men inte som *temperamentsfulla, rättframma* och *ohyfsade*. Däremot beskrivs finländare som *rättframma, hårt arbetande* och *ärliga*, men inte som *snobbiga, belevade* och *viljesvaga*. Alla dessa drag är relevanta i min analys.

Enligt Ekwall och Karlsson (1999) skiljer sig talsituationer och språkbruk i Sverige och Finland. I Finland talar människor mycket mer kortfattat och har inte behov av att beskriva allt lika detaljerat som i Sverige. Svenskar uttrycker sig tydligt och ger automatiskt ett mer detaljerat sammanhang. Fast båda länder är stolta över sitt modersmål, använder de låneord, och särskilt svenskar har en lägre tröskel att använda främmande språk. (Ekwall & Karlsson 1999.)

Svenskhet och finskhet har tagits upp i Ekwalls och Karlssons bok. En skillnad som kommer fram är att svenskar gillar att hålla livet privat. Detta betyder att det inte är typiskt för svenskar att ställa alltför privata frågor till andra personer som inte hör till familjen, medan finländare är mer öppna. (Ekwall & Karlsson 1999.)

Det varierar hur svenskar och finländare hanterar konfliktsituationer. Svenskar gillar inte konflikter, och under konfliktsituationerna försöker de undvika skrik och gräl, medan finländare inte har några problem att höja rösten eller gå med i ett gräl. (Ekwall & Karlsson 1999.) Den finländska etnologen och forskaren Kati Laine-Sveiby konstaterar: ”--- att beskrivas som aggressiv är nära nog det värsta man kan råka ut för som tillmäle i Sverige. En aggressiv person har gjort sig omöjlig som partner i sociala sammanhang” (Ekwall & Karlsson 1999, 93). Det är inte svårt för finländare att visa sin åsikt,

även om det betyder att de hamnar i en konflikt. Som tillägg till att svenskar undviker konflikter är att de kan anses vara mer tystlåtna, lågmälda och försöker hålla en lugn ton i sociala sammanhang.

2.3 Format och adaption

I boken *Televisioformaatti ja kulttuurinen neuvottelu* (2017) beskriver Heidi Keinonen vad tv-format betyder och hur de har blivit allt viktigare i Norden och i hela världen. Keinonen (2017) tar upp hur *format* skiljer sig från *koncept* och vilka likheter som kan märkas när man diskuterar format och adaption. Keinonen tar också upp varför och hur tv-format har blivit så populära och vad som är orsaken till att flera länder vill anpassa andra länders serier eller program till sina egna förhållanden. Fördelar med tv-format är att de är lättare att producera än egna program, de är billigare och ger en möjlighet att komma på kreativa idéer (Keinonen 2017, 82). Keinonen delar upp formaten i stängda och öppna format. Stängda format betyder att produktionen följer exakt den ursprungliga versionen och att producenterna inte har några friheter att anpassa serien till sin egen kultur eller publik (Keinonen 2017, 19). Den här formatmodellen är mer extrem och serierna som jag analyserar har gjorts i en mer öppen formatstil. *Syrror* följer manuset noggrant, men producenterna har gjort sina egna ändringar för att anpassa serien bättre till den svenska kulturen.

Albert Moran och Justin Malbon har forskat format i sin bok *Understanding the global tv-format* (2006). Moran och Malbon (2006) diskuterar begreppet i likhet med Heidi Keinonen (2017) med att beskriva tv-format som något man adapterar från andra länder. Moran och Malbon (2006) diskuterar format mer globalt och tar upp den viktiga komponenten som gör att en serie adapteras till flera andra länder. Den viktigaste aspekten är hur populär en serie eller ett program är i det ursprungliga landet. Om serien har varit en succé, ser producenter det som en investering att adaptera serien till andra länder. Moran och Malbon (2006) tar även upp begreppet *format bible*. Format bible betyder formatets innehåll. Det är byggstenarna som gör att formatet kan adapteras, men att serien ändå håller sig i det ursprungliga formatet utan att förändra det för mycket. Genom att göra tätt samarbete med den ursprungliga manusförfattaren och produktionen samlar man in all information i ett helt paket, som sedan hjälper då man gör en adapterad version. (Moran & Malbon 2006.)

3 Analys

I detta kapitel analyserar jag serierna och går djupare in på hur sjukhushierarkier syns i serierna och hur den finska tv-serien, *Syke*, har anpassats till svenska förhållanden. I min analys använder jag innehållsanalys och beaktar talsituationer och kroppsspråk.

För att underlätta läsningen av analysdelen, redogör jag för karaktärerna som kommer fram i analysen. *Syke* och *Syrror* har samma typ av karaktärer, men namnen är olika. Karaktärerna i *Syke* är: Iris (sjuksköterska), Johanna (sjuksköterska), Marleena (sjuksköterska), Lenita (biträdande avdelningssköterska), Nuortamo (anestesiläkare), Holopainen (kirurg), Hansson (hjärtkirurg) och Marjut (överläkare). Karaktärerna som motsvarar de finska karaktärerna i *Syrror* är: Iris (sjuksköterska), Julia (sjuksköterska), Malin (sjuksköterska), Carina (biträdande avdelningssköterska), Hedqvist (anestesiläkare), Holmström (kirurg), Hansen (hjärtkirurg) och Margot (överläkare).

3.1 Hierarkier

Sjukhushierarkier har diskuterats ur flera olika synvinklar (se t.ex. 2.1). Hierarkier syns på alla avdelningar och märks särskilt när man betraktar relationer mellan läkare och sjuksköterskor. Utifrån materialet har jag kommit fram till fyra kategorier enligt vilka jag diskuterar analysen. Kategorierna är: *hierarkier mellan läkare och sjuksköterskor*, *hierarkier mellan sjuksköterskor*, *hierarkier mellan patienter och personal*, och *rumshierarkier*.

3.1.1 Hierarkier mellan läkare och sjuksköterska

I både *Syke* och *Syrror* kommer hierarkierna fram, men de ter sig lite olika. I *Syke* har sjuksköterskorna inte en lika hög tröskel att tala oförskämt om auktoriteter (se exempel 1)

- (1) Iris: ”Mikä sen pennun nimi ees on?” (Syke S1A1; 3.25–3.30)
[Iris: Vad även heter den där ungen?]¹

¹ [] innehåller mina egna svenska översättningar till repliker i serien *Syke*

I exemplet har sjuksköterskan Iris ingen respekt för kirurgen Holopainen och hon frågar de andra sjuksköterskorna, lite nedlåtande, vad kirurgen heter.

Till skillnad från den finska versionen respekterar sjuksköterskorna i *Syrror* auktoriteter mer, vilket framgår av exemplen 2a och 2b. Dessa exempel handlar om samma situation.

(2a) Iris: ”Se nelosen pappa kysy, et koska se kotiutetaan...” (Syke S1A1; 1.28–1.1.30)

[Iris: Den där äldre mannen från fyran frågade när han får åka hem...]

(2b) Iris: ”Hej. Förlåt att jag stör. Men...” (Syrror S1A1; 1.09–1.11)

I exempel 2a undrar sjuksköterskan Iris när en av patienterna får åka hem, medan exempel 2b handlar om att sjuksköterskan Iris ber om ursäkt att hon stör och sedan kommer med en fråga. Som Ekwall och Karlsson berättar (se kapitel 2.1) i fråga om skillnader mellan Sverige och Finland, brukar svenskar anses som mer artiga än finländare och det syns även i exemplen.

Under en operation i *Syrror*, då överläkaren är den ansvariga kirurgen, syns en hierarki som avviker från den vanliga sjukhushierarkin.

(3) Margot: ”Får jag en sån där...? En sån...den där...”

Carina: ”Babcock?”

Margot: ”Babcock, just det!” (Syrror S1A1; 16.00–16.11)

I exempel 3 glömmer överläkaren Margot instrumentets namn och sjuksköterskan Carina måste påminna henne. För en stund är Margot tyst innan hon övertar positionen som den överst i hierarkin. Hierarkin har dock försvunnit under situationen.

Under en operation är kontakten mellan sjuksköterskor och läkare vanligtvis kortfattad och professionell. Hierarkin syns i operationssalen tydligt och även en annorlunda talsituation kan anknytas till hierarkin.

(4a) Johanna: ”Herätetäänkö?”

Holopainen: ”Ai herätetään ja sanotaan, että huomenna, teillä on enää kaksi tuntia elinaikaa, muuten leikkaus meni hyvin. Niinkö?” (Syke S1A2; 30.45–31.00)

[Johanna: ”Väcker vi henne?”

Holopainen: ”Du vill väcka henne och säga att god morgon ni har två timmar vid liv, men annars gick operationen bra. Ska vi göra det?”]

(4b) Holmström: ”Patienten går inte att rädda. Vi syr ihop och väcker henne.” (Syrror S1A2; 28.48–28.58)

I *Syke* (exempel 4a) är hierarkin inte stark, då kirurgen Holopainen inte genast fattar ett eget beslut utan konsulterar Johanna. I *Syrror* är hierarkin tydligare (exempel 4b). Kirurgen Holmström noterar att det inte finns något att göra och fattar beslutet själv utan att konsultera sjuksköterskan.

Vanligtvis syns hierarkin genom att kirurger och läkare är i högre ställning än sjuksköterskor. I *Syke* finns ändå en situation då sjuksköterskan Lenita har den största auktoriteten bland personalen (exempel 5).

(5) Lenita: ”Johanna ja Max! Ennakkoi ilmoitus medihelistä. Tuovat kotkasta 16-v poikaa, pudonnut 6. kerroksesta ja on ihan palasina. Vuotaa runsaasti, intuboitu ja norri menossa.” --- ”Ja te kaks, katolle!” (Syke S1A3; 2.27–2.44)

[Lenita: ”Johanna och Max! Förhandsmeddelande från helikoptern. De kommer med en 16-årig pojke från Kotka, han har fallit från sjätte våningen och är helt i bitar. Blöder rejält, har intuberats och noradrenalin på gång. --- Ni två, till taket!!!”]

Under situationen kan Lenita anses som högst i hierarkin och hon ger instruktioner och har det första ordet. Med hjälp av sin beslutsamma röst meddelar hon till läkaren och sjuksköterskan om vem som har auktoriteten i situationen och vem som befäller.

Kommunikation på sjukhuset är en viktig aspekt, och vanligen kommunicerar läkare och sjuksköterskor bra med varandra. Ändå kommer det fram situationer, då kommunikationen mellan läkare och sjuksköterskor är obefintlig (se exempel 6).

(6a) Iris: ”Siitä äidistä vielä. Eiks sunkin mielestä siinä ollu jotain outoo? Ihan niinku se Kristiina ois pelänny sitä. Pitäiskö niille soittaa?”

Nuortamo: ”Ööh...”

(Här avbryter överläkaren och läkaren Iris och Nuortamo svarar till dem.)

Iris: ”Nii, että pitäiskö niille soittaa?”

Nuortamo: ”Pidä mut ajantasalla.” (Syke S1A7; 24.29–24.55)

[Iris: ”Om den där mamman ännu. Tyckte inte du också att där fanns något underligt? Som om den där Kristiina hade varit rädd för henne. Skulle vi behöva ringa till dem?”

Nuortamo: ”Umm...”

Iris: ”Så, ska vi ringa till dem?”

Nuortamo: ”Håll mig informerad!”]

(6b) Iris: ”Du Jonas, tjejen med diabetes kom inte in för sin kontroll.”

Hedqvist: ”Va?”

Iris: ”Hon med diabetes, Linnea, kom inte in för sin kontroll. Hennes mamma verkade jävligt skum. Linnea verkade rädd för henne. Kanske måste vi kolla det?”

”Mmm...” svarar Hedqvist innan han blir avbruten av läkaren och överläkaren.

Hedqvist: ”Håll mig informerad om du hör något. Jättebra, tack!” (Syrror S1A7; 23.42–24.18)

I exempel 6a koncentrerar sig Nuortamo mer på att läsa en rapport och uppmärksammar mer de andra läkarna samtidigt som Iris försöker prata med honom. I *Syrror* tar Hedqvist mer hänsyn till Iris

genom att lyssna och hålla ögonkontakt samtidigt som det kommer andra störande element och även tackar Iris innan han ger sig iväg. Här kommer det fram en kulturell skillnad, då svenskar inte är lika ohyfsade även om situationen inte är den bästa.

Det är inte normalt att tappa besinningen och det ses som oprofessionellt även mellan sjuksköterska och läkare. Ändå händer det i serierna att sjuksköterskan eller läkaren tappar besinningen inför varandra (se exempel 7).

(7a) Iris: ”Älä enää koskaan tuu sanomaan omaiselle tolla tavalla!”

(Holopainen kommer fram till Iris och tittar tyst på hennes fötter)

Iris: ”Ja mä paskat välitän siitä, kummalla puolella kynnystä mä nyt seison!” (Syke S1A9; 23.17–23.27)

[Iris: ”Säg aldrig igen på så sätt till en anhörig!”]

Iris: ”Och jag skiter i vilken sida av tröskeln jag nu står på!”]

(7b) Iris: ”Den här tjejens mamma har precis gått bort. Fattar du det? Hon fick reda på det 5 minuter sen. Har du tappat det?!”

Holmström: ”Nej! Och vet du vad, för det första gillar jag inte den här tonen du har!” (Syrrior S1A9; 22.10–22.25)

Svenskar gillar inte konflikter och det syns i exemplen ovan. I *Syke* tappar Iris besinningen och börjar skrika åt Holopainen, vilket gör att även hierarkin försvinner då Iris märks ha kontrollen över situationen. I *Syrrior* är situationen mildare och konversationen är inte lika het.

3.1.2 Hierarkier mellan sjuksköterskor

Hierarkier mellan sjuksköterskor är inte lika tydliga som mellan sjuksköterskor och läkare, men det kommer ändå fram några situationer angående hierarkier mellan sjuksköterskorna i tv-serierna *Syke* och *Syrrior*.

I den finska versionen förekommer det en situation mellan två sjuksköterskor, Johanna och Iris, där det märks en aning hierarki. Iris blir irriterad på patienten som talar förnedrande till sjuksköterskor. Hon svarar oförskämt till patienten och Johanna gör slut med det genom att hojta till Iris ”*Nooniin*” och tittar varnande på henne (Syke S1A3; 23.07–23.19). Hierarkin signaleras i den här korta situationen genom endast ett ord och ögonkontakten med den andra.

Det förekommer en mer avvikande hierarkisk ställning mellan sjuksköterskor, då en sjuksköterska jämförs med en biträdande avdelningssköterska. Avdelningssköterskan är den som delar ut uppgifter både till sjuksköterskor och läkare.

Ett exempel kopplat till den biträdande sjuksköterskans hierarkiska ställning förekommer i avsnitt nio. Lenita ber att få tala med Iris därför att hon har betett sig konstigt under flera dagar.

- (8a) Lenita: "Mikä sua vaivaa?"
Iris: "Ei mua mikään vaivaa!"
Lenita: "Se hoitovirhe, itkeskelyt ja nyt tää. Puhu! Mun on kohta pakko laittaa sut lomalle"
Iris: "No sitte laitat!"
Lenita: "No en laita. En, enne kun on pakko..." (Syke S1A9;24.20–24.27)
- [Lenita: "Vad är det med dig?"
Iris: "Det är inget med mig!"
Lenita: "Den där felbehandlingen, gråten och nu det här. Tala med mig! Jag måste snart tvinga dig att ta ledigt"
Iris: "Nå men gör det då!"
Lenita: "Nej, det ska jag inte göra. Inte, innan jag är tvungen..."]
- (8b) Carina: "Du tar i patienter med blodiga handskar, du slänger mobilen i golvet, du skäller ut läkare... Vad är det med dig?"
Iris: "Ingenting"
Carina: "Borde jag sjukskriva dig?"
Iris: "Om du vill"
Carina: "Ne-ehh, det vill jag inte--Annars kommer det att gå ut över ditt jobb här, och det påverkar ju alla oss..." (Syrrior S1A9; 22.47–23.23)

I *Syke* använder Lenita sin ställning som högst i hierarkin genom att säga att Iris måste börja kämpa, annars måste hon sjukskriva henne (exempel 8a). I *Syrrior* syns hierarkin betydligt starkare genom ordanvändningen.

Varje patient har en ansvarig sjuksköterska som har det största ansvaret för patienten. Då kan hierarkin märkas genom att den ansvariga sjuksköterskan ger instruktioner då läkaren inte är på plats (se exempel 9).

- (9a) Marleena: "Anna 20 milligrammaa suun kautta." (Syke S1A10; 18.01–18.03)
[Marleena: "Ge honom 20 milligram via munnen."]
- (9b) Malin: "Du ska få oxycontin i en tablett. Och så lite dricka, går det bra?" (Syrrior S1A10; 21.01–21.09)

Marleena är tillfälligt patientens ansvariga sjuksköterska och bestämmer om medicinering (exempel 9a). I *Syrrior* ger Malin själv medicinen utan att be en sjuksköterska om assistans (exempel 9b).

3.1.3 Hierarkier mellan patient och personal

Personalen på sjukhuset står högst i hierarkin, men det finns situationer då patienter och deras anhöriga har en högre position, till exempel när det gäller åtgärder. Det kan kopplas till Gomard

(1999) som tar upp hur hierarki även kan märkas genom att visa kontroll. Fast det är läkaren som bedömer och vidtar åtgärder så har patienten rätten att vägra eller be om andra möjligheter.

Religion kan påverka patientens åsikter om behandling. I exempel 10 vägrar patienten behandling för att hon har livstestamente.

- (10a) Nuortamo: ”Sen takia meidän täytyy antaa sulle verta.”
Patient: ”Mä en voi...mulla on hoitotahto”
Nuortamo: ”Sulla on elämää elettevänä.”, Marleena: ”Sulla on lapsia...”
Patient: ”Mä olen kuullut verettömistä leikkauksista...” (Syke S1A5; 6.28–6.42)
- [Nuortamo: ”---Det är därför vi måste ge dig blod.”
Patient: ”Jag kan inte...jag har livstestamente.”
Nuortamo: ”Du har hela livet att leva”, Marleena: ”Du har barn...”
Patient: ”Jag har hört pratas om blodlösa operationer...”]
- (10b) Hedqvist: ”Därför så, borde vi ge dig blod nu, snarast.”
Patient: ”Det går inte...”
Hedqvist: ”Du borde ta emot blod.”
Patient: ”Finns det inga alternativ?” (Syrrior S1A5; 7.43–8.03)

Patienten har utrett att det finns ett annat alternativ för blodtransfusion. Läkaren och sjuksköterskan försöker övertala henne, men eftersom hon är medveten och förmögen att bestämma själv kan läkaren inte tvinga henne. I 10b är situationen liknande men patienten litar på att läkaren hittar ett annat alternativ.

Under situationer då patienten vill ha en specifik läkare, har patienten auktoritet och har en slags kontroll över situationen (se exempel 11).

- (11a) Patient: ”Voinko mä valita lääkäriini?”
(Iiris nickar.)
Patient: ”Mä haluaisin sen Holopaisen...” (Syke S1A9; 28.29–28.35)
- [Patient: ”Kan jag välja min läkare?”
Patient: ”Jag skulle vilja ha den där Holopainen...”]
- (11b) Patient: ”Då vill jag ha han...Holmström” (Syrrior S1A9; 26.07–26.15)

Hierarkin är annorlunda i båda exemplen. I *Syke* frågar patienten först om hon får välja sin egen läkare, medan hon i *Syrrior* automatiskt kan välja sin läkare.

Tack var sin yrkeskunnighet kan personalen anses ha den högsta positionen i hierarkin. I de flesta fall litar patienten och hennes anhöriga på att personalen gör sitt bästa för att rädda liv. Det finns ändå

situationer, då anhöriga inte tror på läkare och försöker använda auktoritet genom att ge order till dem.

En äldre patient vägrar operation som kan leda till att hon måste leva resten av livet på ett ålderdomshem. Hennes barn vill att operationen ska genomföras och vill tala privat med kirurgen (se exempel 12).

(12) Patientens barn: ”Får jag byta ett par ord med dig?” (Syrrior S1A1; 12.37–12.39)

Skillnaden mellan serierna är kulturell, då personerna i *Syke* hellre använder kroppsspråk medan den anhöriga i *Syrrior* är mer pratsam och artig mot kirurgen.

Sjuksköterskan umgås mer med patienten och patienten känner sig trygg i sjuksköterskans närvaro. För det mesta är det sjuksköterskan som förtydligar vad läkaren har sagt eller lugnar ner patienten om hen är stressad.

Attityden eller rösten ger mycket auktoritet och ger en bild av vem som är högst uppe i hierarkin, vilket kommer fram i den finska versionen (se exempel 13).

(13a) Iris: ”No ihan perseestähän toi tilanne on, mut just nyt sä et voi tehdä yhtään muuta, ku pysyä paikallas!!”
Patient: ”Mitäh...?”
Iris: ”Ni.”
Patient: ”Aha” (Syke S1A2; 3.49–4.00)

[Iris: ”Jag förstår att situationen är helt skit, men nu kan du inte göra annat än att hålla dig stilla!!”
Patient : ”Va...?”
Iris : ”Ja.”
Patient: ”Aha, okej”]

(13b) Iris: ”Jag vill att du ligger stilla, så jag kan rengöra ditt sår!” (Syrrior S1A2; 3.52–4.07)

I exempel 13a säger Iris strängt till patienten och befäller med kraftig röst att han ska hålla sig stilla. Patienten blir överraskad men lyder henne och lugnar ner sig. I exempel 13b är situationen liknande men inte lika effektiv. Iris använder en lugnare och artigare röst, vilket gör att hon har svårt att ha kontroll över situationen.

3.1.4 Rumshierarkier

Under första avsnittet i *Syrror* förekommer en situation då rumshierarkin kommer tydligt fram (se exempel 14).

(15) Holmström: ”Vad vill du att jag ska hjälpa dig med nu då, när du har kommit in hela vägen på mitt kontor då?” (Syrror S1A1; 1.14–1.21)

I exemplet visas hur kirurgen Holmström anmärker på att Iris kommit in på hans kontor utan tillåtelse. Här kommer det fram en hierarkisk situation, då sjuksköterskan inte får stiga in i läkarens eller kirurgens rum utan tillåtelse.

I *Syke* förekommer en situation då överläkaren påminner anestesiläkaren Nuortamo om att läkarna har ett eget kafferum. Situationen äger rum då Nuortamo talar med sjuksköterskorna Marleena, Lenita och Johanna i sjuksköterskornas kafferum.

(15) Marjut: ”Meillähan on lääkäreille tuolla oma kahvihuone, käytävän päässä. Ikkunallinen!” (Syke S1A4; 19.27–19.36)

[Marjut: ”Vi har ju ett eget kafferum för läkare, längst i korridoren. Med fönster!”]

Hierarkin kommer fram i Marjuts påpekande om att läkare och sjuksköterskor har sina egna utrymmen och att läkare har ett eget, bättre kafferum med fönster (exempel 15).

Ett sätt att titta på rumshierarkier är att analysera hur personalen sitter vid ett möte. I avsnitt fyra i *Syke* kallar överläkaren alla till ett möte för att presentera den nya läkaren Nuortamo och för att gå igenom dagens uppgifter. Överläkaren, som högst i hierarkin, sitter bakom sitt bord och alla andra har samlats runt bordet. Nuortamo sitter bredvid Marjut, då han ska presentera sig själv för de andra. (Syke S1A4; 5.58–8.32.) I *Syrror* är hierarkin inte lika synlig. Alla sitter runt samma bord och alla är på samma nivå. Överläkaren har hierarkisk makt då hon sitter i ändan av bordet. En annan skillnad är att både läkare och sjuksköterskor är inom synhåll och fast läkare har ordet så beaktas även sjuksköterskor. (Syrror S1A4; 5.32–7.18). I allmänhet syns hierarkin i båda serierna genom att det är överläkaren som leder möten och läkare fyller med information.

3.2 Adaption av *Syke* och *Syrror*

Serierna *Syrror* och *Syke* påminner om varandra. Eftersom den svenska versionen är en adaption av den finska, finns det skillnader. Adaptionen kommer fram särskilt när man tittar på miljön, språket och kulturen. I detta kapitel går jag in på hur adaptionen syns i serierna.

3.2.1 Miljö

I båda serierna handlar det om ett sjukhus. Miljöerna är rätt lika, men det finns några skillnader. En skillnad är att sjukhuset i *Syke* inte är något känt sjukhus utan ett sjukhus som manusförfattaren har hittat på. I Finland händer allt på ett fiktivt sjukhus och på dess traumaavdelning. I Sverige utspelas serien däremot på en akutmottagning i Stockholm. Orsaken kan vara att producenterna i Sverige velat hålla serien så trovärdig som möjligt.

Namnskyltar och sjukhusskyltar är en typ av adaption i serierna. En stor skillnad som kommer fram är Finlands tvåspråkighet. Svenska är Finlands andra språk och därför syns både svenska och finska på skyltarna. Namnskyltarna skiljer sig även på ett annat sätt. I *Syrror* har personalen separat en skylt med yrkesbeteckning, en namnskylt och separat ett identitetskort. I *Syke* har personalen bara ett identitetskort där det finns bild, namn och yrkesbeteckning.

I *Syke* förekommer det flera olika anslag och affischer överallt på sjukhusets dörrar, väggar och anslagstavlor. I *Syrror* förekommer inga extra affischer eller anslag på väggar eller dörrar. De olika skyltarna och affischerna ger miljön sin egen prägel och här ser man också en skillnad mellan ett finskt och ett svenskt sjukhus.

Atmosfären i *Syke* och *Syrror* är olika. I *Syke* är atmosfären inte lika social eller vänskaplig som i *Syrror*, då man inte hälsar på den som kommer emot i korridoren och personalen går rakt på sak. Personalen håller sig professionell och försöker koncentrera sig på sitt eget arbete, vilket kan knytas till finskhet (se ovan 2.2). I *Syrror* är atmosfären mer vänskaplig. Personalen håller sig professionella men är också artiga mot varandra och hälsar då de möter varandra i korridoren. Svenskar ser inte oartiga ut utan är vänliga mot patienter, deras anhöriga och kollegor.

3.2.2 Arbetskläder

Arbetskläder är en del av adaption, och kläder identifierar vem som är läkare och vem som är sjuksköterska. I serierna skiljer sig kläderna inte mycket, men den största skillnaden är hur fritt personalen kan klä sig på arbetsplatsen. I *Syke* är klädseln friare. Personalen har sina egna vanliga tröjor under arbetsskjortan och sjuksköterskor har mer personliga accessoarer.

Kläderna skiljer sig mest i fråga om operationssalen. Under operationer har personalen i *Syke* på sig ljusblåa engångsrockar, munskydd och skyddsmössa som skyddar håret och håller det undan. Under varje operation har både kirurgen, läkarna och sjuksköterskorna på sig dessa skydd. Detta kan kopplas till att hygien har en viktig betydelse i Finland, och att arbetet och hygien tas på allvar. Hygien är självklart viktigt även i Sverige, vilket syns i serien *Syrror*, men det förekommer skillnader då man tittar på klädseln i operationssalen. Även i *Syrror* har alla kirurger, läkare och assisterande sjuksköterskor en engångsrock, men det som skiljer sig mellan serierna är att personalen har skyddsmössa och att munskydd används mycket. I *Syrror* har personalen på sig en mössa, som skyddar hela huvudet och liknar rånarluvan. Munskydden skiljer sig inte stort, men i *Syrror* används de inte av alla under operationen, utan det finns situationer då det bara är den opererande läkaren som har den på sig (Syrror, S1A2).

3.2.3 Etnicitet

När *Syrror* anpassades till Sverige, nämndes kulturell mångfald som en skillnad. Sverige påstod sig vara mer mångkulturellt och att det syns i att man har olika etniciteter på arbetsplatser. Både *Syke* och *Syrror* ger uttryck för mångfald, men på olika sätt.

Allt fler ryssar flyttar till Finland för att arbeta, vilket syns även i serien (Yle Uutiset 2015). En av läkarna är ryss, några patienter har rysk bakgrund och det kommer fram även rasistiska anmärkningar angående Ryssland.

I *Syrror* märks kulturell mångfald bland personalen. En av huvudkaraktärerna, Julia, kommer från Iran. En läkare och en psykolog, som båda gör snabba förekomster i serien, är mörkhyade (Syrror S1A5). Etnicitetens mångfald syns i *Syrror* under hela säsongen då man iakttar både patienter och personalen.

3.2.4 Karaktärsdrag

Adaptionen syns mest genom olika karaktärsdrag. Karaktärsdragen handlar om konflikt och språk. Svenskarna gillar inte konflikter och finländare använder hellre kroppsspråk än ord. Till karaktärsdrag hör även personernas beteende. I *Syrror* är personerna mer öppna och vänliga, medan de i *Syke* är mer avvaktande i flera situationer. Den största skillnaden kommer fram hos Iris/Iris. Iris är mycket oartig och även elak, medan Iris är snäll och artig.

3.2.5. Språk

Några uttryck skiljer sig mellan *Syke* och *Syrror*, vilket är ett tecken på anpassning. En skillnad är hur döden meddelas i versionerna. I *Syke* använder man det latinska uttrycket *exitus* (Syke S1A6), medan uttrycket i *Syrror* är på svenska: *döden har inträffat* (Syrror S1A6).

En annan språklig skillnad kommer fram då personalen svarar i telefon. I *Syke* svarar man med *traumapoli*, medan man i *Syrror* svarar med att först säga sitt eget namn och sedan *akuten*. Till den här skillnaden påverkar också en kulturell skillnad, då Sverige inte har ett ord som *traumapoli*. Då har man varit tvungen att byta *traumapoli* mot *akuten* (Sisuradio 2016).

4 Sammanfattande diskussion

I denna kandidatavhandling har jag haft två forskningsfrågor: 1) Hur kommer sjukhushierarkier fram i serierna *Syke* och *Syrror*? och 2) Hur har den svenska versionen *Syrror* adapterats? För att få svar på mina forskningsfrågor har jag analyserat 14 minuter av serierna med hjälp av materialbaserad innehållsanalys.

Hierarkin kommer starkt fram i analysen, och i alla underkategorier lyckades jag hitta flera fall som jag anknöt till de kulturella skillnaderna mellan Sverige och Finland. De flesta resultat anknyter till språket och talsituationer där hierarkin kommer mest fram genom hur personen använder röst eller ordval. Mest kommer hierarkin fram mellan *läkare och sjuksköterskor*, där situationerna är både liknande och annorlunda mellan versionerna. Resultaten visar att användningen av röst och val av orden ger personen mest auktoritet och höjer hens ställning i hierarkin, oavsett om personen är sjuksköterska eller läkare. Minst kommer hierarkin fram mellan sjuksköterskor, och mellan patient och personal. Sjuksköterskorna anses vara jämlika och därför är inte hierarkin lika synlig som mellan läkare och sjuksköterskor. Av resultaten framgår att hierarkin mellan sjuksköterskor handlar om vem som har mest erfarenhet eller ansvar. Mellan patient och personal är det mer fråga om makt och vem som har det sista ordet. Detta handlar om hierarki eftersom hierarkin också kan märkas då personen har kontroll över situationer eller då hen visar auktoritet (Gomard 1999).

Utifrån adaptionen kommer det fram flera skillnader som även kan kopplas till hierarkiska skillnader men mest till hur serierna har gjorts för att anpassas till landet. Flest skillnader kommer det fram angående miljö, kläder, karaktärer, etnicitet och språk. Med hänsyn till karaktärerna handlar skillnaderna mest om deras beteende och attityder. I fråga om etnicitet har *Syrror* lite mer mångfald

än *Syke*. Detta har även diskuterats av producenter och skådespelare. Den största skillnaden mellan serierna handlar om språk. Till exempel finns alla skyltar och namn i *Syke* både på svenska och finska, medan namnen i *Syrror* finns bara på svenska. Också hur man svarar i telefon skiljer sig mellan serierna. Även miljön skiljer sig, men där finns bara några små olikheter. Kanske den största skillnaden gäller atmosfären på sjukhuset. Skillnaderna kan kopplas till hurdana människor svenskar och finländare är och hurdan atmosfären generellt är på sjukhuset.

Resultaten från analysen visar hur Finland och Sverige skiljer sig från varandra med hänsyn till kultur eller hierarkin på arbetsplatsen. Sverige har konstaterat att Finland är mer hierarkiskt än Sverige, men utifrån analysen kom jag fram till att det även i den svenska versionen finns flera situationer som pekar på uppenbara hierarkier i sjukhusmiljön och några av exemplen är även mer hierarkiska i *Syrror* än i *Syke*.

Jag anser att mitt material har varit tillräckligt och gett en mångsidig bild av undersökningstemat. Serien hade flera avsnitt ur vilka jag fick olika exempel och även flera olika synvinklar. Angående skillnader och likheter finns det situationer som verkligen visar hur kultur och anpassning kan ses i serier som har samma manus, men utgår från olika länder. Materialet ger också en annorlunda bild av hierarkier och även hur de kan upptäckas inom sjukhusmiljön. Materialet var lämpligt då mitt syfte var att analysera sjukhusmiljön och hur adaptionen syns i två liknande serier. Första säsongen från både *Syke* och *Syrror* koncentrerade sig mest på händelser på sjukhuset och olika akutfall som efteråt kunde anknytas till arbetshierarkier och även kulturella skillnader mellan Sverige och Finland.

För att utvidga undersökningen kunde det vara nyttigt att forska i även det privata livet som presenteras i serierna. Där kan man hitta flera exempel och idéer för att göra undersökningen även mer omfattande.

5 Litteraturförteckning

Primärmaterial

Syke Säsong 1. Yellow Film tv 2014. Tillgänglig på: <https://areena.yle.fi/1-4155037> [hämtad 13.9.2019].

Syrror. Säsong 1. Bob Film 2016. Tillgänglig på: <https://www.cmore.se/serie/101893-syrror/sasong-1/> [hämtad 13.9.2019].

Sekundärlitteratur

Ainamo-McDonald, Maria 2016. *Ruotsi tekee version Syke-draamasarjasta – Suomessa päätös neljännessä tuotantokaudesta*. Tillgänglig på: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/03/03/ruotsi-tekee-version-syke-draamasarjasta-suomessa-paatos-neljannesta> [hämtad 13.9.2019].

Baltruschat, Doris 2009. Reality TV Formats: The Case of *Canadian Idol*. *Canadian Journal of Communication* 34:1, 41–59.

Boström, Frida & Kristoffer Rask 2006. *Anpassningen av en produktion*. Jönköping: Högskolan för lärande och kommunikation. Tillgänglig på: <http://hj.diva-portal.org/smash/get/diva2:3483/FULLTEXT01.pdf> [hämtad: 13.9.2019].

Di Giacomo-Geffers, Elizabeth 2013. *Exploring the hospital hierarchy*. Tillgänglig på: <http://content.hcpro.com/pdf/content/292051.pdf> [hämtad 24.10.2019].

Ekwall, Anita & Svenolof Karlsson 1999. *Svenskt och Finskt: Mötet – En bok om kulturskillnader och ledarskap*. Vasa: Storkamp Media.

Gomard, Kirsten 1999. Kön och hierarki i politiska tv-debatter eller Hur man skapar en outsider. *Tidskrift för genusvetenskap* 2/1999. Tillgänglig på: <http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/tgv/article/view/2159/1918> [hämtad 13.9.2019].

Heyman, Sara 2018. Hierarkier gör vården ineffektiv. *Dagens medicin* 24.10.2018. Tillgänglig på: <https://www.dagensmedicin.se/blogg/sara-heyman/2018/10/23/hierarkier-gor-varden-ineffektiv/> [hämtad 13.9.2019].

Keinonen, Heidi 2017. *Televisioformaatti ja kulttuurinen neuvottelu*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 123. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Miles, Matthew B. & Michael Huberman 1994. *Qualitative Data Analysis. An Expanded Sourcebook*. Thousand Oaks, London & New Delhi: SAGE.

Moran, Albert & Justin Malbon 2006. *Understanding the global tv format*. USA: Intellect. Tillgänglig på: https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=Y7ZJxQ-y-AcC&oi=fnd&pg=PP1&dq=tv-format&ots=MyX0Kw7XJc&sig=Isjqw_dMLC9fH4h-

PQIPWtFPVSU&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false. Bristol & Portland: Intellect [hämtad 13.9.2019].

Norrby, Catrin, Camilla Wide, Jan Lindström & Jenny Nilsson 2014. Finns det nationella svenska kommunikationsmönster? Tilltal i läkare-patientsamtal i Sverige och Finland. Lindström, Jan, Sofie Henricson, Anne Huhtala, Pirjo Kukkonen, Hanna Lehti-Eklund & Camilla Lindholm (red.) *Svenskans beskrivning 33. Förhandlingar vid Trettiotredje sammankomsten för svenskans beskrivning*. Helsingfors den 1517 maj 2013. Tillgänglig på: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/153449/Norrby_et_al_rev_KORR.pdf?sequence=1 [hämtad 13.9.2019].

Ouidhuis, Margareta 2008. Bengt Abrahamsson: Hierarki – Om ordning, makt och kristallisering. Malmö: Liber, 2007. Recension. *Arbetsmarknad & Arbetsliv* 14:3, 79–84.

Paananen, Pauliina 2017. Kollegiaalisuuden lähteillä. *Lääkärilehti* 25.9.2017. Tillgänglig på: <https://www.laakarilehti.fi/ajassa/verkkokommentti/kollegiaalisuuden-lahteilla/> [hämtad 13.9.2019].

Parkkinen, Pia 2018. *Skamin saksalaisversiossa ruohonpoltto ei ole ongelma, mutta kielenkäyttö on norjalaista siistimpää – tv-sarjojen paikallistaminen kasvoi ilmiöksi*. Tillgänglig på: <https://yle.fi/uutiset/3-10519506> [hämtad 13.9.2019].

Sisuradio 2016. *Syrror-sarjan Maria Sid: En tiennyt sarjan saamasta suosiosta Suomessa*. Tillgänglig på: <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=185&artikel=6443876> [hämtad 25.10.2019].

Stenlund, Karolina 2018. *Arbetskonflikter och deras konfliktlösningar – En socialpsykologisk filmanalys gällande arbetsplatskonflikter ur tv-serien Syrror*. Luleå: Luleå tekniska universitet.

Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Uppsala nya tidning 2011. *I vården är hierarkin tydlig* 10.1.2011. Tillgänglig på: <https://www.unt.se/ekonomi/pajobbet/i-varden-ar-hierarkin-tydlig-1185107.aspx> [hämtad 13.9.2019].

Yle Uutiset 2015. *Naapurista töihin – venäläisen muutto Suomeen on monesti paluu juurille*. 16.02.2015. Tillgänglig på: <https://yle.fi/uutiset/3-7790855> [hämtad 13.09.2019].